

circus maar net even anders

Inleiding Festival Circolo

Oktober 2007: op Landgoed Velder te Liempde zetten circusartiesten van heinde en verre hun tenten op. De eerste editie van CIRCUSTHEATERFESTIVAL CIRCO CIRCOLO gaat beginnen, een droom van Wim Claessen wordt gerealiseerd: een tweejaarlijks festival in Nederland, speciaal voor het nieuwe circus.

En ook een tweede droom van Wim komt uit: in hetzelfde jaar start een hbo-circusopleiding aan de Hogeschool voor de Kunsten te Tilburg.

Januari 2016: Circo Circolo heeft inmiddels vijf succesvolle edities achter de rug en wist zich internationaal flink op de kaart te zetten. Het festival is bekend bij gezelschappen en programmeurs van festivals en theaters in Nederland en daarbuiten. En bij het publiek: het festival groeide van zo'n 11.000 bezoekers in 2007, naar 22.000 bezoekers en bijna 20.000 verkochte toegangkaartjes in 2012 én in 2014. Ondertussen studeerden vijf lichten studenten van de circusopleiding in Tilburg succesvol af. Ze maken en spelen hun eigen producties of vonden hun weg naar (internationale) gezelschappen en podia.

De komende jaren versterkt Festival Circolo haar internationale positie verder – we streven naar een plek in de top 5 van toonaangevende circustheaterfestivals in Europa in 2020. Een realistische ambitie, Circolo is immers al internationaal bekend en erkend. Maar om het te kunnen bereiken dient het profiel nog verder versterkt te worden, vooral binnen de Nederlandse landsgrenzen. De komende jaren worden daarom stappen gezet om het festival inhoudelijk en kwalitatief verder te ontwikkelen. Daarbij is groei in (publieks)omvang van belang maar niet primair; de groei vloeit vooral voort uit de kwaliteitsimpulsen.

1.a missie/positionering Festival Circolo

Waar staan we voor?

Festival Circolo is een internationaal circusavontuur op een Brabants landgoed. Het meest veelzijdige, internationale circustheaterfestival in Nederland biedt een toonaangevend, exclusief en toegankelijk programma met internationale circusproducties die nog niet eerder in Nederland te zien waren. Circolo toont de state-of-art van een podiumdiscipline, met een cross-over van circus, moderne dans, muziek, vormgeving en beeldende kunst: het circustheater. Grote voorstellingen, die bij voorkeur circulair in echte circustenten gespeeld worden. En kleine, korte optredens van studenten en jonge talenten in (circus)tentjes. Het festival kiest bewust voor intimiteit en minder afstand tussen publiek en artiesten, zodat de circusbeleving wordt versterkt.

Het festival verhoudt zich nadrukkelijk tot de groene omgeving, verbindt cultuur en natuur. Festival Circolo wist zich vanaf het begin (inter)nationaal te onderscheiden door circustenten bij elkaar te brengen op een centrale plaats in een natuurlijke ambiance.

Wie zijn we en wat doen we?

Festival Circolo kent een ongeëvenaarde opzet, kwaliteit staat hoog in het vaandel. Het festival dompelt bezoekers onder in een andere wereld: Circolo verrast en verbaast. Met de prestaties van de artiesten, een ontspannen ontwapenende sfeer en een betoverend landgoed vol circustenten, culinaire capriolen, speelfaciliteiten, onverwachte ontmoetingen en interactief aanbod voor jong en oud. Festival Circolo betekent jezelf even helemaal losmaken van de dagelijkse werkelijkheid en een rijk avontuur ondergaan.

Circolo is een betoverende en uitdagende ontmoetingsplek voor jong en oud, families, vrienden en professionals. Het festival verwelkomt zakelijke evenementen op topniveau en draagt daarmee niet alleen bij aan een eigen gezonde exploitatie, maar ook aan een levendig en bruisend economisch klimaat in het Groene Woud en Noord-Brabant.

Festival Circolo is aanjager van het circustheater in Nederland bij programmeurs, artiesten, publiek, beleidsmakers en iedereen die zich met circus bezighoudt. Circolo is dan ook hét festival voor een specifieke podiumkunstdiscipline. Het fungeert als showcase en internationaal platform voor theater- en festivalprogrammeurs. Het festival biedt (speel)kansen aan studenten van circusopleidingen en nieuwe talenten.

2. artistieke uitgangspunten

2.A Artistieke visie

2.A.1 Leidraad in programmering: tenten, zeggingskracht, vernieuwing en experiment

Festival Circolo is een bijzonder en onderscheidend festival en dat wil het blijven. Ingegeven door actuele ontwikkelingen bij nieuwe gezelschappen die in toenemende mate weer met een eigen tent werken, maar ook door de fysieke omstandigheid van de festivallocatie kiest Festival Circolo in de programmering primair voor *voorstelling die speciaal voor de piste* gemaakt zijn.

Voorstellingen die rond of $\frac{3}{4}$ rond spelen en dus niet of moeilijk in het theater te programmeren zijn. Circus zoals circus bedoeld is.

De intimiteit van de circustent en de kortere afstand tussen artiesten en publiek, voegt een geheel eigen dimensie toe aan de theatrale beleving. De artiesten voelen de verbazing en spanning bij het publiek en het publiek ziet elkaar en de spanning op de spieren en het zweet gutsen. De nabijheid van elkaar zorgt meer dan in een theaterzaal voor een echte gezamenlijke ervaring.

Bij de kwalitatief hoogstaande programmering die Circolo nastreeft gelden artistieke criteria en motieven: de veelzijdigheid en de artistieke en authentieke zeggingskracht van bijzondere makers in het internationale nieuwe circus is leidraad. Of een nieuwe circusvoorstelling iets wezenlijks, persoonlijks of nieuws toevoegt aan het bekende circusidoom is doorslaggevend bij de selectie. Meer en meer becommentariëren circusvoorstellingen maatschappelijke situaties of menselijke verhoudingen. De virtuoze, traditionele knappe 'circustruc' krijgt een totaal nieuwe betekenis, door de encenering, dramaturgie en de originele inzet van andere kunst disciplines of de integratie van nieuwe (multimediale) technieken.

Daaruit volgt (logisch) een ander kwaliteitscriterium: verrassende en aansprekende vernieuwing en experiment. Hieraan lijkt geen einde te komen. Sterker nog, voortdurend staan er talenten op die erin slagen nieuwe creaties te componeren met originele ideeën en vaardigheden, technische ontwikkelingen en faciliteiten. Circolo wil de eerste in Nederland zijn en blijven die deze talenten vindt en toont.

Om dat allemaal waar te kunnen maken volgt Festival Circolo de ontwikkelingen van circus op onverwachte locaties en bijzondere festivals, en investeert het veel tijd in het bezoeken van de minder bekende festivals en residentieplekken. Daarnaast nemen we deel aan internationale samenwerkingsverbanden en blijven we met veel nieuwe en interessante makers in gesprek over hun artistiek onderzoek, hun zoektocht naar samenwerkingsverbanden met andere makers en/of disciplines en hun toekomstplannen.

Artistiek gezien vormen deze vernieuwende voorstellingen het hart van het festivalprofiel. Voor het bereiken van een groot en breed samengesteld publiek en om dit kennis te laten maken met vernieuwende voorstellingen, is een uitgebalanceerde programmering van groot belang. Daarnaast zijn gerichte en verrassende marketingacties noodzakelijk, en is een goede balans in het totale festivalconcept basisvoorwaarde. Dat betekent dus voortdurend balanceren op het koord van vernieuwing en verrassing. En zorgen dat we binnen de totaalprogrammering vorm, beeld, schoonheid en geschiktheid voor een brede publieksgroep niet uit het oog verliezen.

2.A.2 Specifieke accenten in het programma: inspirerende duetten

De erkenning van en waardering voor het nieuwe circustheater als volwaardige en interessante podiumkunst is sinds de eerste editie van Circolo toegenomen. Het festival kan nu meer kleuring en sturing gaan geven. In de programmering wil Circolo daarom specifieke accenten en kruisverbanden leggen binnen het brede veld van het circustheater. Zo kunnen we inspelen op trends en dieper en inhoudelijk ingaan op artistieke ontwikkelingen. Ook kan het de inhoudelijke haakjes bieden om zelf impulsen geven aan vernieuwingen en ontwikkelingen in Nederland.

Tot en met 2016 zijn binnen de totaalprogrammering inspirerende duetten voorzien; van circus en dans (2012), circus en dramaturgie/verhalende voorstellingen (2014) en circus en beeldende kunst (2016).

Om zo actueel mogelijk in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in de sector (mogelijk gerelateerd aan maatschappelijke omstandigheden en/of thema's) wordt ongeveer anderhalf jaar voor het festival een thema bepaald. Dit thema vormt de rode draad in het programma, zowel bij de keuze voor een aantal voorstellingen als de invulling van verdiepende activiteiten (seminars, nagesprekken, masterclasses en workshops).

Ambitie:

- **Met de keuze voor specifieke thema's biedt Festival Circolo, naast een samenhangend programma, een verdiepingsprogramma dat zorgt voor internationale uitwisseling en aandacht.**

2.B De 3 pijlers van Festival Circolo

Festival Circolo is gestoeld op drie artistiek inhoudelijke pijlers:

1. Circolo Festival: internationaal topprogramma
2. Circolo Actief: educatie, social circus en talentontwikkeling
3. Circolo eXtra: netwerk- en verdiepingsprogramma professionals

2.B.1. Eerste pijler: internationaal Circustheaterfestival internationale programmering

Het internationale programma is de slagader van Festival Circolo. Het hart van de programmering bestaat uit buitenlands aanbod dat illustratief is voor de mondiale ontwikkelingen van het nieuwe circus. Een kwalitatief hoogstaand internationaal programma met aandacht voor artistieke vernieuwing en een hoge mate van exclusiviteit voor Nederland. Circolo presenteert bij voorkeur de Nederlandse premières van internationale producties. Nieuwe Nederlandse producties worden in een internationale context getoond. Het festival legt elke editie een ander thematisch accent, afhankelijk van de trends en ontwikkelingen in het internationale circus.

Festival Circolo kan en wil haar internationale positie verder ontwikkelen en versterken door (internationale) voorstellingen te coproduceren. Het festival verzekert zich zo van de premières of voorstellingen in het begin van hun speelreeks. En daarmee van het bezoek van de nationale en internationale theater- en festivalprogrammeurs.

Die coproducerende ambitie kan Circolo in 2016 voor het eerst - en vooralsnog eenmalig - realiseren: een speciaal productiebudget van het Jheronimus Bosch Jaar 2016 stelt de organisatie in staat om met het Franse gezelschap Les Colporteurs een nieuwe, rondreizende tent-productie te maken geïnspireerd door het werk van de schilder. Op Circolo 2016 vindt de wereldpremière plaats, het wordt één van de beeldbepalende voorstellingen van het festival.

Het is van groot belang dat deze coproducties niet eenmalig blijven, maar dat Circolo de kans krijgt om zich ermee (ook voor 2018 en 2020) al in een vroeg stadium te verhouden tot de internationale makers met interessante en uitdagende plannen. Hierover is het festival in gesprek met het Brabant C-fonds.

Co-producenten presenteren altijd als eerste de nieuwe producties en dus de (inter)nationale première. Het is een kleine kern van festivals en residentiecentra in Europa die intensief contact hebben met makers en met elkaar en continu zoeken naar nieuwe projecten, gezelschappen en voorstellingen. De gezelschappen en artiesten weten deze coproducenten te vinden en zorgen dat zij als eerste op de hoogte gebracht worden van nieuwe ontwikkelingen. Festival Circolo heeft nauwe banden met vele van deze instellingen door het intensieve directe contacten en door het deelnemen aan internationale netwerken en seminars.

Met de ontwikkeling van een Brabantse circusresidentieplek (werkplaats + verblijf) in een voormalig klooster in Breda komt er nu ook een fysieke omstandigheid beschikbaar waarmee het co-produceren niet beperkt hoeft te blijven tot het leveren van een financiële bijdrage. Festival Circolo onderhoudt nauwe contacten met "het Klooster" in Breda. Residenties ten behoeve van nieuwe internationale producties zullen een positieve uitstraling hebben op het circusklimaat in Nederland omdat Nederlandse makers en artiesten bij toonmomenten kunnen meekijken.

Ambitie:

- **Festival Circolo presenteert elke editie (als coproducent) een wereld- of Europese première van een internationaal gerenommeerd circusgezelschap.**

De keuze van de gezelschappen waarmee Festival Circolo zou willen coproduceren is uiteraard afhankelijk van de ontwikkelingen binnen het veld. Gezelschappen waarin Festival Circolo geïnteresseerd is zijn oa.:

Galapiat Cirque, FR

*Frans collectief dat mede op is gericht door Lucho Smit. Lucho is geboren en getogen in Rotterdam, maar reist nu met dit collectief en hun eigen tent de wereld rond. Festival Circolo was in 2010 een van de eerste festivals die dit gezelschap met hun voorstelling *Risque Zero* presenteerde. Sindsdien hebben ze op alle belangrijke festivals over de hele wereld gestaan. Het collectief is inmiddels diverse soloprojecten gaan ontwikkelen van de diverse leden. Daaruit is de geweldige solo voorstelling *Marathon* van Sebastien Wojdan ontstaan, die in 2014 een van de topvoorstellingen van het Festival Circolo was. Er is een sterke band opgebouwd met dit collectief dat zich door de diversiteit van de leden steeds weer weet te vernieuwen.*

Alexander Vantournhout, BE

*Deze jonge circusartiest is zowel afgestudeerd aan een circusopleiding, Ecole Supérieure des Arts du Cirque, Brussel en aan een hedendaagse dansopleiding, P.A.R.T.S. van Anne Teresa de Keersmaeker. Deze combinatie maakt Alexander een zeer veelzijdige en interessante maker. Op dit moment reist Alexander met de voorstelling *ANECKXANDER*, een solo in minimale setting voor één acrobatisch lichaam, een handvol zorgvuldig gekozen objecten en drie variaties op eenzelfde stukje pianomuziek. Alexander is een van de meest interessante makers van het moment omdat de dramaturgie ontzettend belangrijk is in zijn voorstellingen. Het is een echte samensmelting tussen circus, dans en theater.*

Compagnie Non Nova, FR

Opggericht in 1998 door Phia Ménard met de wens om het circus vanuit een andere hoek te benaderen door het toneelbeeld en de dramaturgie van de voorstellingen. Phia heeft al die tijd voorop gelopen in de ontwikkelingen van het nieuwe circus. De voorstellingen hebben altijd een diepe maatschappelijke inhoud en zijn in decor en toneelbeeld heel interessant door de cross overs met andere disciplines en de samenwerking met kunstenaars. Zeer innovatief en excentriek.

Collectif Malunes, BE

Dit jonge collectief heeft een missie. Ze willen verbindingen leggen. Binnen de samenwerking heeft elk lid van het collectief evenveel rechten. Ze zetten naast het maken van voorstellingen hun circustent in voor kleinschalige artistieke samenwerkingen en hebben aandacht voor de verbindende kracht van de kunsten. Het collectief bestaat uit een groep zeer interessante en veelzijdige circusartiesten. Ze hebben lef en een eigen identiteit en wordt ook internationaal gezien als een grote belofte. Een deel van het collectief is afgestudeerd aan de Academy for Circus and Performance Art in Tilburg waardoor er een goede relatie is tussen Festival Circolo en Collectif Malunes.

Nationale programmering

Het Nederlandse circustheaterveld, bij de aanvraag in 2012 nog duidelijk in de allereerste kinderschoenen, is langzaam maar zeker aan het opgroeien. Nu de opleidingen steeds weer nieuwe lichtingen afleveren ontstaan nieuwe productiekernen en gezelschappen. De eerste producties vinden hun weg naar nationale en internationale podia. Maar ook bij makers die van origine zich met andere podiumkunstdisciplines bezighouden groeit de interesse voor circus.

Festival Circolo ziet het als een belangrijke taak dit nieuwe Nederlandse circus te presenteren; de makers in Nederland hebben een plek nodig waar zij hun werk en onderzoek kunnen tonen in een internationale context. Circolo wil elke twee jaar tenminste twee nieuwe professionele circusproducties van Nederlandse makelij in het festival programmeren; zoals in 2014 bijvoorbeeld met producties van Panama Pictures, B-side Company en TENT.

Daarnaast biedt het festival ruimte aan Nederlands talent voor pitches van nieuwe producties, presentaties van work-in-progres en andere demonstraties en faciliteert Circolo de ontmoeting met internationale, professionele artiesten en (inter)nationale programmeurs van theaters en festivals.

De afgelopen edities van het festival lieten zien dat publiek vooralsnog vooral kiest voor de internationale voorstellingen. Met toename van ook Nederlandse circusproducties op de theaterpodia, wordt langzaam maar zeker gebouwd aan nieuw en eigen publiek. Het vergt tijd en creativiteit om een relatie tussen gezelschappen en publiek op te bouwen. Er worden speciale marketingstrategieën ontwikkeld om het publiek te verleiden kennis te nemen van de nieuwe Nederlandse gezelschappen en producties.

Ambitie:

- **Festival Circolo presenteert elke editie ten minste 2 professionele Nederlandse producties waarvan ten minste één première.**

Circolo is geïnteresseerd de volgende Nederlandse gezelschappen die zich kwalitatief en productioneel onderscheiden:

Panama Pictures, NL

Panama Pictures maakt voorstellingen op het snijvlak van dans en circus waarin de disciplines als vanzelfsprekend in elkaar overvloeien. Dynamisch en bij vlagen spectaculair, maar altijd ook menselijk en kwetsbaar. In haar producties maakt choreograaf Pia Meuthen de toeschouwer deelgenoot van haar kijk op sociale codes en menselijke verhoudingen. Panama Pictures is van groot belang voor de ontwikkeling van de circusdiscipline in Nederland en heeft een sterke, eigen handtekening ontwikkeld die ook internationaal opgemerkt wordt.

Circus Katoen

Willem Balduyck en Sophie van der Vuurst de Vries studeerden in 2012 af aan Codarts Hogeschool voor de kunsten te Rotterdam. Hun gezamenlijke liefde voor de natuur en simpele objecten zorgt voor een geheel eigen sfeer en signatuur in de voorstellingen van Circus Katoen. Willem en Sophie hebben in 2012 hun eerste voorstelling Ex Equo ontwikkeld binnen het mede door Circolo geïnitieerde Entree project en hebben deze voorstelling met veel succes gespeeld op toonaangevende festivals in binnen- en buitenland. Inmiddels hebben zij de volgende stap gezet in hun artistieke ontwikkeling en zijn zij door de internationale jury van Circus Next uitgekozen om een nieuwe voorstelling te ontwikkelen.

Tent Circustheaterproducties

TENT circustheater producties maakt voorstellingen van Nederlandse bodem. Uniek aan de voorstellingen van TENT is dat zij spectaculaire circustechnieken – die als vanouds een haast tastbare spanning en bewondering oproepen – verbindt met diverse andere kunst disciplines zoals mime, dans, muziek, theater, vormgeving en performance.

Circuswerkplaats Boost

Een eigenzinnige werkplaats waar gedreven ontdekkingsreizigers werken aan vernieuwende, verrassende voorstellingen. Boost wil kind en volwassene mee op reis nemen naar nieuwe dimensies en zet het nieuwe circus in Nederland als autonome kunstvorm op de kaart. Boost ontwikkelt zelf talent, maakt eigen producties en zoekt de samenwerking met eigentijdse podiumkunstenaars waaronder o.a. Jakop Ahlbom.

B Side Company

B-side is een nieuw Nederlands circus collectief opgericht door zes jonge kunstenaars uit vier verschillende landen, die aan de Academie voor Circus and Performance Art in Tilburg hebben gestudeerd. Samen delen ze elkaars artistieke visie en combineren circus en andere kunst disciplines op een ongebruikelijke manier. Als kunstenaars zijn ze op zoek naar een manier om het punt van gevoeligheid en breekbaarheid van de circusartiest te laten zien.

Penguin Productions

Het circus collectief Penguin Productions werd geboren uit de klas van alumni van 2014-2015. Tijdens de vier jaar bij Codarts Circus Arts groeide de wens om te blijven samenwerken na school. Samen met Julien Auger (Cie. La Meute) werd deze wens een feit en toeren ze nu met de show "Tension Trail". Ze zitten vol met plannen voor de toekomst.

Andere makers die verbinding met circus zoeken.

Diverse makers, met een andere dan circusachtergrond, ontdekken circus als een vorm die hen prikkelt en uitdaagt. Zij onderzoeken de mogelijkheden om circus in hun producties te verweven. Zo zijn Floor van Leeuwen, Thabi Mooi en Johannes Bellinkx bezig met de ontwikkeling van producties. Ook Vlaamse makers begeven zich met regelmaat op het Nederlandse speelveld. Voorbeelden daarvan zijn Sabine Molenaar en Michiel Deprez.

2.B.2 Tweede pijler: Circolo Actief

Circolo Actief draait om circusbeoefening en talentontwikkeling.

Samenwerking met HBO-circusopleidingen

Circolo Actief is vooral een toonzaal voor studenten van de twee hbo-circusopleidingen in Tilburg (ACaPA) en Rotterdam (Codarts) en voor internationaal toptalent, in samenwerking met het internationale netwerk Circus Next. Het festival wil een platform bieden aan talenten en een presentatieplek zijn voor de showcases van jonge makers. Studenten en net-afgestudeerden doen er speelervaring op en komen direct in contact met publiek en collega's.

Tijdens het festival brengen tweedejaars ACPA-studenten een speciale productie in de bossen van Landgoed Velder, in 2016 voor de vierde achtereenvolgende keer. Omdat het project ook in het kader van de onderwijsdoelen een succes is, vormt het inmiddels een vast onderdeel van het curriculum. In de jaren dat Circolo niet plaatsvindt, wordt een vergelijkbaar project uitgevoerd bij collega-festival Theater op de Markt in het Vlaamse Neerpelt.

Andere studenten van circusopleidingen worden uitgedaagd voorstellingen te ontwikkelen die op het festivalterrein in kleine tentjes gespeeld worden. Festivalgangers kunnen ze voor of na een 'ticketvoorstelling' bezoeken. Om de studenten op weg te helpen worden speciale trainingen of modules aangeboden, in overleg met de opleidingen.

Circus Next

In Circus Next, een Europees samenwerkingsverband van festivals en podia, worden de nieuwste internationale toptalenten gepresenteerd. Deze talenten kunnen er (binnen drie jaar na hun afstuderen) een plan voor een voorstelling indienen; een internationale jury kiest de tien meest interessante en biedt ze residentieplekken en feedback om de voorstelling te ontwikkelen. De festivals en podia in Circus Next bieden de makers vervolgens speelplekken. Het programma heeft inmiddels geleid tot vele succesvolle voorstellingen en daarmee een geweldige internationale start-up van nieuwe circustalenten.

Festival Circolo heeft Circus Next altijd met veel belangstelling gevolgd, maar het ontbrak aan middelen om er volwaardig in te participeren. Festival Circolo nu een coproductie-bijdrage aan het FPK om in dit internationale netwerk deel te kunnen nemen en nieuwe producties te kunnen presenteren (zie hoofdstuk 6).

Circolo als motor voor start-ups

Circolo heeft, samen met Circusstad Rotterdam aan de wieg mogen staan van het nieuwe makers project 'Entree'. Met steun van het FPK werd een viertal succesvolle producties voorbracht van Circus Katoen, Les Triplettes, Fabuloka en Wietske Vogels. Voor de eerste twee gezelschappen bleek het de opstap naar vele internationale speelbeurten. Circus Katoen is inmiddels met een nieuw plan geselecteerd voor de Circus Next laureaten. Zo koppelen we artistieke ontwikkeling en het opbouwen van spelervaring aan ondernemerschap.

Met steun van de BKKC en de Stichting Jheronimus Bosch 500 voert Circolo in 2016 een vergelijkbaar project uit met recent afgestudeerde talenten. Er worden voorstellingen ontwikkeld die zijn geïnspireerd door leven en werk van de middeleeuwse schilder. Ze gaan in première tijdens festival Cement 2016 en worden op toonaangevende festivals zoals Oerol en Deventer op Stelten en Circolo geprogrammeerd.

Circolo vindt het haar taak om dergelijke kansen voor nieuwe makers te creëren en om zo bij te dragen aan de ontwikkeling van het Nederlandse circusklimaat.

Talentontwikkeling / PLAN Brabant

Om diezelfde reden participeert Festival Circolo in het Brabantse talentontwikkelingsproject PLAN Brabant en in Broedplaats Tilburg. De broedplaats is een samenwerking met Het Zuidelijk Toneel, L'Avventura, DansBrabant en de NWE Vorst. In deze Broedplaats zetten jonge, talentvolle circus-, theater- en dansmakers met artistiek veelbelovende plannen en ideeën hun eerste schreden op het makerspad. Hierin wordt nauw samengewerkt met ACaPA. Broedplaats Tilburg heeft naast een productiefunctie nadrukkelijk ook een laboratoriumfunctie. Of het nu gaat om onderzoek of om creatie, de kunstenaars kunnen rekenen op een bescheiden budget en professionele begeleiding vanuit de samenwerkende partners. Het resultaat zal altijd met een publiek gedeeld worden. Broedplaats Tilburg legt een accent op projecten die een weerspiegeling zijn van onze kleurrijke, transculturele samenleving en stimuleert cross-overs tussen de verschillende disciplines. Zo staat Broedplaats Tilburg op alle fronten voor verbinding en voor grensverleggend werk van een nieuwe generatie kunstenaars.

Jeugdcircus en educatie

Circolo Actief draagt verder bij aan de talentontwikkeling van jonge mensen door het aanbieden van een educatief interactief programma aan (basis)scholen, en door het nadrukkelijk betrekken en stimuleren van jeugdcircus, zowel in het festivalprogramma als via Circomundo, de partnerorganisatie voor jeugdcircus. Circolo organiseert en faciliteert workshops voor jong talent en biedt plaats aan de uitreiking van de BNG-jeugdcircusprijzen.

Op het festivalterrein kan men op een actieve manier aan de slag met circus en kennismaken met het beoefenen van jeugdcircus. Er is een speciale tent waar circustechnieken kunnen worden uitgeprobeerd. In en rond de bomen worden speelfaciliteiten als schommels en slacklines gecreëerd. Er is een interactief aanbod voor jong en oud.

Ambities:

- **Circolo biedt studenten van de circusopleidingen als coproducent de mogelijkheid kleine festivalproducties te realiseren.**
- **Circolo is actief partner in Circus Next en een van de presentatieplekken voor geselecteerd talent.**
- **Circolo is de plek waar nieuw talent uit Nederland en Vlaanderen zich presenteert aan programmeurs en gezelschappen.**

2.B.3 Derde pijler: Circolo eXtra

Circolo eXtra is het platform voor makers, artiesten, programmeurs, beleidsmakers en organisators. Het biedt plaats aan vergaderingen van internationale netwerken, seminars en andersoortige professionele ontmoetingen zoals showcases voor het werkveld.

Professionals platform

Circolo brengt (internationale) circusprofessionals bij elkaar voor inhoudelijke verdieping rond een thema. Belangrijke doelgroep: studenten en medewerkers van de kunstvakopleidingen. Het platform wordt gekoppeld aan internationale netwerken als Circostrada en FACE (netwerk Fresh Arts Coalition Europe), waar Circolo actief in deelneemt.

Programmeurs van circusfestivals en theaters waar veel circus geprogrammeerd wordt, worden uitgenodigd voor premières en toonmomenten van work-in-progress tijdens een Show-case dag. Studenten en circusartiesten worden benaderd om deel te nemen aan masterclasses en nagesprekken met de optredende artiesten. Voor het publiek worden direct na afloop van voorstellingen nagesprekken in de piste georganiseerd.

Voor de Nederlandse en Vlaamse professionals worden diverse momenten georganiseerd om informatie uit te wisselen en om gezamenlijk na te denken over de marketing- en communicatiestrategieën waarmee het imago van circus(theater) en -voorstellingen kan worden verbeterd.

De organisaties die zich bezighouden met het klassieke en het nieuwe circus werken sinds begin 2013 samen om de positie van het circus in het algemeen te versterken. Tijdens Circolo 2014 werd met succes een eerste gezamenlijk symposium georganiseerd; in 2016 (en de daaropvolgende edities) willen we een vervolg organiseren.

Internationaal gastenprogramma

Rond de wereldpremière van Les Colporteurs wordt een internationaal gastenprogramma over en rond de voorstelling georganiseerd, deels met de makers. Tijdens dit programma laten we de internationale gasten ook kennismaken met de actuele circusontwikkelingen en talentenprogramma's in Nederland. Voor 2018 en 2020 worden andere aanleidingen gezocht om internationale collega's uit te nodigen.

Ambities:

- **Circolo organiseert elke editie een nationaal seminar 'De staat van het circus', een trefpunt voor professionals uit Nederland en Vlaanderen.**
- **Circolo ontvangt elke editie een internationaal netwerk (Circostrada, Circus Next, FACE, FEDDEC of EYCO) voor hun platformbijeenkoms.**

3 Bijdrage aan ontwikkeling podiumkunsten

Het nieuwe circus leeft. Festival Circolo heeft zich in de afgelopen tien jaar ontwikkeld tot een vooraanstaande en belangrijke wegbereider, representant én aanjager van deze jonge podiumkunstdiscipline, niet alleen in Nederland maar in heel Europa.

Circustheater is in Europa volop in beweging. In de landen met een langere circustheatertraditie ontstaan gezelschappen die deels teruggrijpen op het traditionele rondtrekken met een eigen circustent, in landen met minder circustheatergeschiedenis ontstaan groepen die nieuwe vormen en visies toevoegen aan het rijke palet. En ook buiten Europa doen zich interessante ontwikkelingen voor: (vooral) fysiek in Australië, energiek in Latijns-Amerika en met een grote diversiteit in Noord-Amerika.

Circustheater is een relatief jonge loot aan de boom van podiumkunstdisciplines.

Circustechnieken worden vermengd met theatervormen, dans, vormgeving, nieuwe muziek, technologie en illusie tot een nieuw theateridoom – de scheidslijnen tussen diverse disciplines worden geslecht. Circustheater is de plek voor de ultieme cross-overs, voor het experiment en de zoektocht.

Festival Circolo is sinds 2007 uitgegroeid tot hét internationale festival voor circustheater in Nederland. Het presenteert de State-of-Art in het internationale circustheater.

Het festival stimuleert met een verrassend, aansprekend, vernieuwend en soms zelfs experimenteel programma de internationale uitwisseling en ontmoeting van en met (jonge) makers en andere vakprofessionals. Het is daarnaast platform voor (Brabantse) jeugdcircussen en jong talent én toonkamer van nieuwe gezelschappen en ontwikkelingen.

Naast deze programmering stimuleert Circolo proactief de ontwikkeling van (nieuwe) talenten. Met de eerder beschreven talentenprogramma's (zoals PLAN en de start-ups) voor net-afgestudeerde studenten. Maar ook door gezelschappen, theatermakers, choreografen en musici te koppelen aan circusmakers. Kruisbestuivingen waardoor nieuwe, veelzijdige vormen van podiumkunsten ontstaan.

Circolo heeft actief bijgedragen aan de ontwikkeling van het levendige circusklimaat in Nederland, met onder andere Circolo eXtra (de verdiepende ontmoetingsplek voor professionals) en Circolo Actief (steunpilaar voor talent). De belangstelling, acceptatie en waardering voor het nieuwe circus is daardoor gegroeid bij professionals, programmeurs en beleidsmakers. Maar ook bij de makers: mede door de aandacht van en voor Circolo wordt er meer met circusartiesten gewerkt aan theater- en dansproducties. De 'verstrooiende act' uit het verleden heeft plaatsgemaakt voor een volwaardige, onderscheidende kunstvorm.

4 Plaats in het veld

Festival Circolo en festivals

Podiumkunstenfestivals zijn uitgegroeid tot de kristallisatielocaties waar makers, artiesten, talenten, publiek, verdieping en media samenkomen. Ze bieden ruimte aan experiment en groei, en zorgen dat publiek en programma bij elkaar komen.

Festival Circolo is vanaf haar prille begin zo'n kristallisatielocatie, zowel broedplaats als aanjager van circustheater in Nederland. In de kiem van Circolo zijn diverse gezelschappen ontstaan, opgekomen en opgegroeid.

Het belang van festivals als Circolo kan niet genoeg onderstreept worden. Daarom ook heeft Circolo zich aangesloten bij een initiatief van de Verenigde Podiumkunstenfestivals om de lobby voor deze sector te versterken. Daarnaast werkt Festival Circolo In Brabant samen met andere festivals en culturele instellingen.

Nationale en internationale verbindingen

Festival Circolo is als een spin in het circusweb. Zo heeft en houdt het intensief contact met de nieuwste circusontwikkelingen, en dus met de opleidingen, opkomende gezelschappen, individuele artiesten en met de makers uit andere disciplines die in circus geïnteresseerd zijn. In Nederland werkt Circolo nauw samen met Circomundo en een (nog) informeel platform met vertegenwoordigers van de diverse circusvormen, waaronder de klassieke circussen. Samen wordt de lobby voor (en het imago van) het actuele circus positief beïnvloed.

Internationaal maakt Circolo deel uit van de Circostrada en FACE, maar voor de internationale positionering en organisatie zou het goed zijn meer tijd te investeren in de ontwikkeling van (en participatie in) Europese samenwerkingsprojecten als Circus Next, de Europese kweekvijver voor nieuw talent. Door de nog weinig structurele financiële basis van Circolo is daar nu echter onvoldoende ruimte voor.

Vraagbaak

Festival Circolo liet zien hoe interessant het nieuwe circus is, zowel in de tenten als in de zalen. Mede door de aandacht die Festival Circolo met haar internationale programmering wist te genereren bij makers, publiek en festival- en theaterprogrammeurs, nam de belangstelling voor het nieuwe circus in het afgelopen decennium flink toe. Dat vertaalde zich in een groeiend circustheateraanbod in de Nederlandse theaters. En in een collega-circustheaterfestival in Rotterdam, dat zich (anders dan Circolo) vooral richt op voorstellingen in theaterzalen.

Bij de programmering voor theaterzalen wordt de Circolo-programmeur vaak om advies gevraagd. Deze ziet immers al jaren heel veel 'tentvoorstellingen' en 'zaalvoorstellingen', door heel Europa; zij heeft daarmee niet alleen een schat aan kennis van de circus-ontwikkelingen in het internationale veld, maar bovendien een intensief en direct contact met de gezelschappen en makers wereldwijd. Overigens wordt die advisering door Circolo tegenwoordig in rekening gebracht.

Onderscheidend: Keuze voor tenten

Waar Festival Circolo de theaters dus adviseert bij de keuze van 'frontale voorstellingen', kiest het zelf vooral en explicieter voor de traditionele 'circulaire voorstellingen': kwalitatief hoogstaande circusacts in de piste van een tent. Festival Circolo kiest hiervoor omdat deze voorstellingen niet in een theaterzaal passen en daardoor amper in Nederland te zien zijn. Maar vooral ook omdat steeds meer makers in Europa kiezen voor dit spelen in een tent. Circolo vervult met deze keuze opnieuw een voortrekkers- en gidsrol en laat nu (naast de theaters) ook de festivals zien hoe interessant dit circusaanbod ook voor hen kan zijn.

5. ONDERNEMERSCHAP EN PUBLIEKS BENADERING

5a. Publieksbenadering en marketing

Marketing van circustheater is een lastige opgave. Hoewel modern circustheater steeds bekender wordt en schouwburgen het steeds vaker programmeren, heeft het volwassen podiumkunsten- en festivalpubliek bij 'circus' snel het idee dat het niets voor hen is – deels door associaties met 'oubollig' klassiek circus, deels omdat men denkt dat het vooral voor kinderen is. Cirque du Soleil heeft dan wel grote faam en bekendheid als exponent van het Cirque Nouveau, maar de circusvormen van de laatste jaren (die juist bij Festival Circolo worden gepresenteerd) ademen volstrekt andere sferen en zijn in vorm en inhoud compleet anders.

Het 'verkopen' van het festival en de voorstellingen is dan ook een enorme, maar ook uitdagende opgave. Circolo kan daarbij echter bouwen op een zeer enthousiaste groep vaste bezoekers die het nieuwe circus in het hart heeft gesloten. Zij zijn belangrijke ambassadeurs van het festival en kunnen via hun eigen sociale media en netwerken meehelpen om nieuw publiek te werven en te binden.

5.a.1 Doelgroepen

Festival Circolo kent drie verschillende publieksgroepen:

1. Breed publiek / naar buiten gerichte gezinnen

Festival Circolo is toegankelijk voor een breed en divers publiek. Het programma-aanbod varieert van voorstellingen gericht op kinderen en/of families tot artistieke producties voor de wat meer geoefende toeschouwer.

Festival Circolo wordt vooral bezocht door mensen in groepsverband: met het gezin, vriendengroepen of collega's en zakelijke relaties.

De focus van de nieuwe marketingcampagne zal liggen op deze 'naar buiten gerichte gezinnen'; een doelgroep die graag gezamenlijks iets onderneemt, met een voorkeur voor actieve cultuurparticipatie, en daarmee het best te motiveren is om in de herfstvakantie Festival Circolo te bezoeken. In de slijpstream worden andere doelgroepen aangesproken. Natuurlijk kent het festival een grotere aantrekkingskracht op publiek uit de directe regio en omliggende steden; een van de belangrijkste doelen is nu het aantrekken van publiek van verder weg.

Rond specifieke voorstellingen worden speciale deelcampagnes ontwikkeld, gericht op doelgroepen met een bepaalde interesse. Voor een voorstelling met veel urban sports of acrobatiek bijvoorbeeld zullen we skatehallen en gymnastiekverenigingen benaderen.

2. De professionals zijn onder te verdelen in verschillende groepen:

- Nederlandse circusartiesten en studenten
- Programmeurs festivals en theaters.
- Internationale collega's
- Pers

Elke (sub)doelgroep wordt direct aangesproken via rechtstreekse kanalen en platforms. Zij worden uitgenodigd voor speciale momenten in het Circolo eXtra programma.

3. Zakelijke markt

Festival Circolo heeft zich in de afgelopen vijf edities meerdere keren bewezen als het perfecte moment voor zakelijke ontmoetingen, variërend van relatie-ontvangsten, bedrijfspresentaties en vergaderingen tot uitjes voor personeelsverenigingen. Voor deze doelgroep wordt een aparte marketingstrategie ontwikkeld, waarbij we vooral gebruik maken van de ervaringen en contacten van de zeer tevreden klanten tijdens de festivals in 2012 en 2014. De focus ligt hierbij op het Brabantse bedrijfsleven in de steden Eindhoven, Tilburg en 's-Hertogenbosch en het daar tussenliggende Groene Woud.

5.a.2 doelen marketingcampagne

- Gemiddelde bezetting per voorstelling vanaf 2016: minimaal 70-75% (2014: 60-65%). Minimaal opnieuw 22.000 bezoekers.
- Groei van publiek uit de drie grote steden rond Liempde, van 20% naar 30%. En van publiek dat van 35 kilometer of verder komt, van 22% naar 27%.
- Versterking landelijke profilering door ten minste vier redactionele publicaties in nationale media.
- Internationaal bezoek vergroten, vooral via platformbijeenkomsten circusnetwerken en premières van coproducties.
- Duidelijke verhoging van de spontane en geholpen naamsbekendheid Festival Circolo (0-meting in 2016)
- Verlenging verblijfsduur tot langer dan 4 uur. De gemiddelde besteding per bezoeker op het festival wordt verhoogd.

5.a.3 strategie

5.a.3.1 Brand Awareness + marktpotentieel

Om bij (potentiële) bezoekers in 'de overweging' terecht te komen, is spontane of geholpen (her)kenning van een merk essentieel. Top of mind zijn, weten dat het festival bestaat of eraan komt – daar draait het om. Maar ook: de inhoud kennen om zo (positief) te overwegen het festival te bezoeken. De juiste doelgroep vaak confronteren met het merk én de inhoud presenteren, is cruciaal.

De bezoekers van de afgelopen edities waardeerden Circolo hoog, met gemiddeld 8,2. Je kunt stellen dat zij de ambassadeurs zijn, hun (positieve) ervaringen delen met naasten en bij een volgende editie waarschijnlijk weer van de partij zijn. Het behouden en vergroten van deze doelgroep, door aan de verwachtingen te voldoen, is dan ook een belangrijk doel voor het komende festival. Een onderzoek naar de spontane en geholpen bekendheid van Festival Circolo, plus berekening van het marktpotentieel, zal hieraan ten grondslag liggen.

5.a.3.2 Research marktpotentieel

Omdat het bereik van Circolo flink vergroot kan worden door de juiste snaar bij potentiële publieksgroepen te raken, wordt het marktpotentieel van Festival Circolo in het voorjaar van 2016 door een extern onderzoeksbureau onderzocht. De uitkomsten hiervan zijn bepalend voor de inrichting van de marketingstrategie. Naast onderzoek naar het (algemene) imago van circus wordt onderzocht of potentiële publieksgroepen interesse hebben om naar Circolo te komen, welke elementen ervan vooral aanspreken, wat het huidige festival-imago is en wat de bezoekenintentie.

Daarnaast worden de naamsbekendheid en perceptie van het merk 'Circolo' in kaart gebracht; wat van groot belang is voor het bepalen van het uitgangspunt van de communicatie-inspanningen.

De onderzoeksdoelgroep zal bestaan uit potentiële kaartkopers van het festival, verdeeld over twee groepen: in Noord-Brabant en in de rest van het land. Voor allen geldt dat ze in de afgelopen drie jaar een festival-, circus-, theater- en/of toneelvoorstelling bezochten.

5.a.3.3 Website & ticketing

De Circolo-website krijgt een aangepaste 'look & feel' die aansluit bij de re-branding van het merk. Om de gebruiksvriendelijkheid te verbeteren wordt informatie opnieuw ingedeeld, de vele voorstellingen worden gecategoriseerd, (potentiële) bezoekers worden in een stappenplan begeleid naar hun gedroomde voorstelling: in vier logische stappen klikt men van genre, doelgroep, ticketprijs en speeldata naar de reserveringsmodule.

Tijdens het reserveringsproces kan de bezoeker kiezen voor diverse extra's: een tafel in het restaurant bijvoorbeeld, een voucher voor popcorn of een kinderworkshop. Zo ziet de bezoeker dat er meer te zien én te doen valt. En ervaart het, subtiel en op voorhand, al meer festivalbeleving.

Daarnaast worden arrangementen ontwikkeld, waarmee we de verblijfsduur van bezoekers willen verlengen en de omzet uit eten en drinken verhogen. Bezoekers kunnen kiezen uit één of meerdere vaste pakketten die, naast een ticket voor een voorstelling, een hapje, drankje, souvenir, parkeerticket of workshop bevatten. Alles voor een vaste prijs, vooraf of op de dag zelf te reserveren.

5.a.3.4 Campagne & mediamix

Om in te spelen op de hierboven beschreven doelstellingen, en om daadwerkelijk conversie te kunnen realiseren, wordt op maat campagne gevoerd. Zowel lokaal, regionaal als landelijk. PR en marketing zijn op elkaar afgestemd, waarbij we ernaar streven tenminste één joint promotion partner aan het festival te koppelen.

De kern van de campagne wordt gevormd door een online-campagne via sociale media, versterkt door diverse offline uitingen.

Er wordt bovendien nog intensiever aansluiting gezocht bij reeds bestaande partners, zoals de verschillende theaters in de directe omgeving en collega-festivals. Voor de positionering van het merk is het wenselijk om het festival aan tenminste één regionale en één nationale mediapartner te verbinden.

Met Omroep Brabant wordt gestreefd naar een televisie-uitzending over Circolo, na het festival. Deze uitzending zou in de kerstperiode en voor de volgende editie herhaald moeten worden. De samenwerking met supermarkt Jumbo wordt gecontinueerd en naar een hoger plan en breder bereik getrokken.

5.B Financiële strategie

5.b.1 opbouw financiën

Festival Circolo heeft voor de festivals in 2018 en 2020 een begroting van ongeveer € 1.3 miljoen, vergelijkbaar met de laatste twee edities. Festival Circolo is een tweejaarlijks festival. De gemiddelde festivalbegroting per editie zoals die is opgenomen in de aanvraag kent dan ook een looptijd van 2 jaar.

Met deze begroting wordt een negendaags festival gerealiseerd, met meer dan zestig voorstellingen door vooral internationale gezelschappen uit o.a. Canada, Frankrijk, België, Spanje en Scandinavië. Op basis van eerdere realisaties is de dekking van de begroting als volgt opgebouwd:

- Recettes: 21%
- Sponsoring, arrangementen, horeca-omzet: 19%
- Particuliere fondsen: 17%
- Overheden: 36%
- Andere publieke middelen: 7%

Met een eigen inkomstenpercentage van 57% onderscheidt Festival Circolo zich in positieve zin van veel andere culturele festivals en instellingen. Sterker nog, het door het ministerie van OC&W gehanteerde eigen inkomstenpercentage van 23,5% wordt ruimschoots gehaald. Daar waar het aandeel recettes-, publieks- en sponsorinkomsten in 2010 nog 25% besloeg, steeg dat in 2014 al naar 40% - we streven naar een verdere stijging van dit aandeel in de komende jaren.

Festival Circolo is een kostbaar festival; net zoals een (kostbaar) operagezelschap of een symfonieorkest levert Circolo een unieke en onovertroffen ervaring met in al zijn facetten een hoog kwaliteitsniveau.

Er is gekeken naar een indoorvariant, verplaatsing van het festival naar binnen. Maar de besparingen daardoor bleken marginaal: theaters rekenen de kosten voor zalengebruik en (dure) techniek door aan de organisatoren. Omdat we daarmee bovendien de onderscheidende artistieke keuze voor tent-voorstellingen zouden moeten verlaten, hebben we daar niet voor hebben gekozen. Wel wordt georiënteerd op verhuizing naar een nieuwe locatie, in of dichterbij een stad om de bereikbaarheid te verbeteren en het publieksbereik te vergroten. Als voorwaarden aan een nieuwe locatie gelden dat het een groen karakter moet hebben en er meerdere circustenten bij elkaar geplaatst kunnen worden.

Met de steun van de Provincie Noord-Brabant en diverse culturele fondsen heeft Circolo een brede en grote waardering weten op te bouwen. Niettemin blijft Circolo afhankelijk van substantiële financiële steun van overheden, ondanks het nadrukkelijk inzetten op groei van de recette- en horeca-inkomsten.

5.b.2 verdienplan

Het verdienplan van Festival Circolo omvat inkomsten uit kaartverkoop, horeca, verkoop arrangementen, verhuur van (tijdelijke) accommodaties, betaalde dienstverlening aan collega culturele instellingen en bedrijfsleven en overhead uit speciale projecten.

De nevenprojecten worden uitgevoerd via de aan de Stichting Briantelli gekoppelde stichting Het Vangnet. Het Vangnet draagt opbrengsten af aan Briantelli ten behoeve van de exploitatie van het festival. Via deze constructie blijft de festivalbegroting zuiver en worden risico's gespreid. Verder verwerft het festival inkomsten uit fondsbijdragen, subsidies, donaties, sponsoring en andere incidentele inkomsten.

5.b.3 Bezettingsgraad en verblijfsduur

Door de expliciete keuze voor circustentproducties is het aantal beschikbare plaatsen begrensd. Afhankelijk van de geprogrammeerde producties varieert de capaciteit tussen de 22.500 en 27.000 stoelen. Tot nu toe realiseerde het festival een bezettingsgraad van gemiddeld 65%. Dat percentage moet stijgen naar boven de 75%.

Festival Circolo wil voor de bezoekers een toegankelijk en betaalbaar festival blijven, maar de publieksinkomsten moeten wel stijgen. De ticketprijzen zijn gevarieerd, zodat er voor elke beurs voorstellingen zijn. De eerder beoogde verdere differentiatie in prijzen in rangen, en weekend- en midweekkaarten, hebben geen merkbaar positief effect opgeleverd; er is besloten hier dan ook niet mee door te gaan.

Festival Circolo zet nu vooral in op verlenging van de verblijfsduur, door een betere spreiding van activiteiten, een grotere variatie in horeca-aanbod en door meer verleiding voor en na het voorstellingsbezoek. Zoals gezegd wordt in overleg met de provincie gekeken of een verhuizing van het festival naar een beter bereikbare plek (dichter bij een stad) op termijn wenselijk is om zo spontane publiekstoeloop en langer verblijf te vergroten en zo meer publieksinkomsten te genereren.

Het bedrijfsleven in de regio ziet Circolo als een uitstekende plaats voor relatiemarketing; ondanks de economische crisis is het aantal arrangementen op peil gebleven. Door de aantrekkelijke economie en het binnenhalen van diverse bedrijvennetwerken kan dit aandeel zakelijke arrangementen in de komende jaren weer wat stijgen.

Festival Circolo gaat ook publiek meer arrangementen aanbieden. Naast een aantal standaardpakketten (voorstelling met diner en/of borrel) kunnen bezoekers bij hun ticket een eigen arrangement op maat samenstellen.

5.b.4 Verhuur en dienstverlening

De festivalorganisatie is een artistieke onderneming waar innovatief ingestelde ondernemers zich mee kunnen identificeren; circus maken en bedrijfsmanagement komen immers op veel punten overeen: samenwerken, teamwork, vertrouwen en veel bordjes in de lucht houden. Circustheater is bekend met risico's nemen, voortdurend vernieuwen, doorzetten, balanceren, maximaal presteren en zichzelf verkopen.

De tenten van Festival Circolo zijn dan ook uitstekende locaties voor presentaties, vergaderingen en workshops, al dan niet in combinaties met voorstellingen. De locatie zelf kan ook buiten de (publieks-)festivalperiode gebruikt worden voor een bedrijfsevent. In 2014 is daarmee redelijk succesvol een eerste begin gemaakt.

5.b.5 Nieuwe relaties met het bedrijfsleven

Er is en wordt enorm veel tijd geïnvesteerd in het betrekken van het bedrijfsleven, met onder andere arrangementen, verhuur van de totale locatie en voorzieningen op het terrein. Maar Festival Circolo zoekt ook naar nieuwe vormen van samenwerking met het bedrijfsleven. Zo startten we in de aanloop naar het festival in 2014 met Circo Circulair: een initiatief waarmee bedrijfsleven en (de wereld van) kunst en cultuur aan elkaar worden verbonden, om zo te komen tot innovatieve strategieën en modellen om de economie circulair te maken. Het project moet leiden tot een door het bedrijfsleven gefinancierd side-event, waar Festival Circolo dan ook van profiteert. Het op gang brengen van Circo Circulair vergt tijd; hoewel er veel interesse is vanuit het bedrijfsleven, is men nog terughoudend met daadwerkelijke investeringen – eerst lijkt te moeten worden aangetoond dat dit een begaanbaar parcours is. Of anders gezegd: de kosten gaan voor de baat uit.

5.b.6 vrienden en sponsors

Festival Circolo zoekt sponsoring vooral in de kring van de vaste leveranciers die het festival een warm hart toedragen; er worden aanzienlijke kortingen bedongen in ruil voor speciale relatie-evenementen. Met media-partners wordt extra ingezet op het realiseren van barterdeals. De fans van Circolo worden verleid om vriend te worden van het festival; ze worden dan geïnformeerd over circustheater en ontvangen aantrekkelijke kortingen, ook in de perioden dat het festival zelf niet plaatsvindt. Met alle vrienden wordt jaarlijks de graduation-show van ACaPA in Tilburg bezocht. In het kaartverkoopsysteem worden mogelijkheden ingebouwd om vriend te worden of een donatie te doen.

5 C Toelichting op de begroting

5.c.1 looptijd begrotingen

De begroting per festival editie kent een looptijd van 2 jaar. Vanzelfsprekend wordt er per jaar een jaarrekening opgemaakt, maar de jaarrekeningen van de 'oneven' (niet-festival-) jaren laten zich niet vergelijken met die van de 'even' festivaljaren. In de oneven jaren worden vooral aanloopkosten gemaakt.

5.c.2 baten

De baten zijn op basis van de ervaringen in voorgaande festival edities begroot. Onder 3^e zijn bij 'overige' inkomsten uit verhuringen, arrangementen en parkeren opgenomen.

De private fondsen hebben het festival de afgelopen edities ruimhartig gesteund. Festival Circolo blijft met deze fondsen in nauw contact met het oog op nieuwe ontwikkelingen en de financiële ondersteuning daarvan.

Festival Circolo is met de provincie Noord-Brabant in overleg over de financiële ondersteuning van het festival. Het festival wordt in ieder geval opgenomen in de provinciale regeling voor de culturele infrastructuur. Omdat Festival Circolo geen grotere gemeente aan haar zijde heeft, blijft de financiering van uit deze overheidslaag beperkt. Mogelijk dat de provincie om die reden aanvullende ondersteuning levert. Of dat in overleg gekeken wordt naar een eventuele verhuizing naar een van de grotere steden in Brabant. Per saldo zou de overheidssteun uit provinciale en lokale overheid in beide situaties min of meer op het zelfde niveau moeten uitkomen.

Gezien het internationale karakter van Festival Circolo wordt een beroep gedaan op de internationaliseringsregeling van het FPK.

5.c.3 lasten

verschuiving locatie naar programmakosten

Door de artistieke keuze die Festival Circolo maakt om vooral gezelschappen te programmeren die spelen in hun eigen, bij de voorstelling passende tent, vindt er een verschuiving plaats van locatielasten naar de uitkopen kernprogrammering en overige programmakosten.

De locatielasten nemen af en de programmeringskosten nemen toe. Omdat de (eigen) tenten en (eigen)techniek van het gezelschap onlosmakelijk onderdeel zijn van de productie maken zij in veel gevallen deel uit van de uitkoopsommen.

In de komende edities zal het festival aanzienlijk zelf minder tenten en techniek in te huren om voorstellingen te faciliteren.

Bij 4.b zijn programmakosten ondergebracht zoals hotels en transportkosten.

Bij 5.c zijn uitkopen voor demonstraties, gratis programmaonderdelen en sprekers/onkosten bij seminars e.d. begroot

Bij 5.e zijn vooral catering- en reiskosten van medewerkers en vrijwilligers opgenomen.

5.c.4 baten uit niet-fonds activiteiten

De expertise van medewerkers van Festival Circolo wordt met regelmaat gevraagd voor circusprojecten buiten de context van het festival. Deze inzet wordt voornamelijk via de Stichting Vangnet georganiseerd. De opbrengsten uit deze dienstverlening of projectleiding wordt aangewend ten behoeve van het festival

5.D organisatie

Festival Circolo wordt georganiseerd door Stichting Briantelli. Deze stichting heeft een Raad van Toezicht en een (freelance) directeur/bestuurder. De organisatie volgt de code Cultural Governance.

De directeur werkt samen met een staf van drie gekwalificeerde, professionele freelancers aan de hoofdlijnen van het festival. De stafmedewerkers worden ondersteund door teams van (uitvoerende) medewerkers, stagiaires en vrijwilligers.

Er worden zoveel mogelijk freelancers ingezet uit de eigen regio, die ook werken voor andere culturele evenementen. Niet alleen kan zo gebruik gemaakt worden van elkaars kennis en ervaring, maar het biedt ook de medewerkers meer continuïteit en de mogelijkheid om 'verder te groeien'.

Kort voor het festival zelf wordt op de locatie een productiefaciliteit gebouwd en komen alle freelancers samen. De organisatie maakt in de productie gebruik van gespecialiseerde dienstverleners en leveranciers uit de directe omgeving. Ook helpen er zo'n 75 vrijwilligers mee, het merendeel eveneens afkomstig uit de directe omgeving. De vrijwilligers worden vooral ingezet bij publieksbegeleiding, kaartverkoop en -controle, verkeersregulering en parkeren, en talloze hand- en spandiensten.

De organisatie heeft geen echt eigen kantoor; er wordt vanuit verschillende plekken samengewerkt in 'the cloud' en via het planningsprogramma Yesplan – de overhead is daardoor minimaal en de online festivalplanning versterkt de onderlinge samenwerking en afstemming, ook al zit je niet naast elkaar aan een bureau.

Samen met een aantal Brabantse collegafestivals is een festivalversie van Yesplan ontwikkeld, met daaraan gekoppelde modules voor ticketing, CRM, contentbeheer website, e.d. Hiermee kan van elkaars ervaringen en expertise gebruik gemaakt worden. In 2016 wordt een nieuwe CRM- en een vrijwilligersmodule aan het pakket toegevoegd.

Het gebruik van Yesplan biedt de Brabantse festivals ook mogelijkheden om in de komende jaren de samenwerking in een gezamenlijke backoffice onder te brengen. In 2016 wordt een eerste begin gemaakt, met de financiële administratie en CRM-beheer. Deze samenwerking hoeft niet meteen te leiden tot een kostenreductie, de opbrengst moet vooral zitten in meer efficiency, een hogere output en daarmee een (veel) hoger rendement.

Ambities:

- **Yesplan in uitvoering uitgebreid met CRM en vrijwilligersmodule, in 2016.**
- **Onderzoek verdere samenwerkingsmogelijkheden met collegafestivals op het gebied van back-office, marketing en logistiek.**

6 Co-productie

Festival Circolo is tot 2016 in hoofdzaak een programmerend festival geweest. De bosvoorstelling die sinds de 2^e festival editie onderdeel uitmaakt van het festivalprogramma en de andere (aangepaste) voorstellingen van de opleidingen worden in samenwerking met ACaPA geproduceerd. Daarnaast organiseerde Festival Circolo in samenwerking met het Circusstad Rotterdam in 2012-2013 het Entree-project waarin 4 nieuwe voorstellingen werden geproduceerd.

In haar ambitie om deel uit te maken van het circuit van de beeldbepalende circustheaterfestivals in Europa is het van belang om nieuwe producties te kunnen presenteren. Dat vergt middelen om te investeren in het creëren van nieuwe voorstellingen. Met ondersteuning van de Stichting Jheronimus Bosch 500 kan Circolo voor het eerst, samen met verschillende Franse festivals en podia een voorstelling van het Franse Les Colporteurs co-producen. Deze voorstelling is eerst in Nederland en vervolgens in Frankrijk op de meest vooraanstaande festival en podia en in de rest van Europa te zien.

Festival Circolo is in overleg met Brabant C over de financiering van internationale co-producties in de komende jaren.

Bij het Fonds Podiumkunsten vraagt Festival Circolo een bijdrage om de komende jaren te kunnen participeren in Circus Next en om zo in staat gesteld te worden de allernieuwste Europese talenten te kunnen presenteren.

6.1 Circus Next: Kansen voor nieuw talent

In Europa samenwerkende circuspodia en – festivals organiseren al sinds 2002 een talentenprogramma. In eerste instantie onder de naam Jeunes Talent Cirque, sinds 2014 onder de naam Circus Next.

Elke 2 jaar kunnen jonge makers, binnen 3 jaar na hun afstuderen, plannen voor nieuwe producties insturen naar Circus Next. Een internationale jury beoordeelt alle ingediende voorstellen. Tussen de 10 en 20 veelbelovende plannen en ideeën krijgen enkele dagen residentie aangeboden om het eerste idee verder te brengen. Deze eerste uitwerkingen worden aan een jury gepresenteerd en daaruit worden 6 producties geselecteerd die gelegenheid krijgen de gepresenteerde basis verder uit te werken. Het pakket ondersteuning bestaat uit een geld bedrag om in de productie te investeren, enkele weken residentie en de mogelijkheid een beroep doen op coaches en ondersteuning. Uiteindelijk worden de 6 voorstellingen gepresenteerd in Parijs en vervolgens geprogrammeerd op de in het projectdeelnemende podia en festivals. Deze aanpak heeft een stroom van (zeer) succesvolle internationale producties opgeleverd. Circus Next was de kraamkamer voor *Loup pour l'Homme*, *Nuua*, *Cie leto*, *Baro D'Evel*, *Race Horse Company* en *Defracto*. Voor Circus Next 2016 is het Nederlands/Vlaamse gezelschap *Circus Katoen* geselecteerd.

6.2 Festival Circolo en Circus Next

Festival Circolo heeft het Circus Next-project altijd intensief en met veel belangstelling gevolgd. In de laatste twee edities van Circus Next participeerde de programmeur in de leescommissie die de eerste schifting in plannen maakte.

Het festival wil in de komende rondes als volwaardig partner in Circus Next deelnemen. Naast betrokkenheid in de selectiecommissies en jury houdt deelname in dat:

- een of meerdere residenties in fysieke en financiële zin worden gefaciliteerd,
- begeleiding gegeven wordt in de ontwikkeling van de productie
- het festival toonmomenten tijdens het creatieproces organiseert
- een of meerdere laureaten speelbeurten aanbiedt op het festival of podia.

Festival Circolo ziet mogelijkheden om residentie-faciliteiten aan te bieden in het Klooster te Breda; een residentieplek in ontwikkeling. Door de samenwerkingsverbanden van Circolo met verschillende dans-/theater- en mimegezelschappen en -organisaties zijn er volop mogelijkheden voor het organiseren van coaching en begeleiding.

De voorstellingen worden door Circolo niet alleen op het eigen festival geprogrammeerd maar ook actief gepromoot bij programmeurs van theaters en festivals die ook in circus zijn geïnteresseerd. De afgelopen jaren zijn inmiddels diverse tournees van Circus Next Laureaten langs Nederlandse theaters uitgevoerd (Race Horse Company, Nuua, Loup pour l'Homme)

6.3 Effecten van participatie in Circus Next

Als Festival Circolo volwaardig kan deelnemen in Circus Next dan heeft dat onmiskenbaar een positieve uitstraling op het Nederlandse circusklimaat. Het garandeert dat de nieuwste en innovatieve producties vroegtijdig in Nederland te zien. Door de toonmomenten en uitwisselingen tijdens residenties kunnen Nederlandse makers en studenten van de opleidingen in contact komen met toonaangevende talenten en nieuwe visies en ideeën.

Deelname verstevigt daarnaast de positie van opkomend circusland in het internationale netwerk dat zich in Circus Next project verenigt. Het trekt internationale professionals naar Nederland om hier nieuwe producties te zien.

6.4 Samenwerking en afstemming met Circusstad Rotterdam

De participatie in Circus Next zal door Festival Circolo in samenspraak met Circusstad Rotterdam worden ingevuld. Het festival in Rotterdam en hun netwerk naar residentieplekken en podia bieden mogelijkheden voor toonmomenten, speelbeurten en uitwisseling, juist op de momenten dat er geen editie van Festival Circolo plaatsvindt.

